

אף זו דבר רבי שמעון, כלומר, אפילו רבי שמעון המיקל מודה  
 שאין האמצעית מותרת להשתמש עם החיצונות, אלא רק החיצונות  
 משתמשות עם האמצעית, אבל חכמים מחמירים עוד ואומרים,  
 ששלשון אסורות להשתמש זו עם זו, בין החיצונות עם האמצעית  
 ובין האמצעית עם החיצונות, וכל שכן שהחיצונות אסורות זו עם זו.  
 נמצא שנחלקו רב ושמואל בשני ענינים. האחד, בשיטת רבי שמעון,  
 שלדברי רב מתיר רבי שמעון בין לחיצונות להשתמש עם האמצעית  
 ובין לאמצעית להשתמש עם החיצונות, ואינו אוסר אלא לחיצונות  
 להשתמש זו עם זו, ואילו לדברי שמואל אין רבי שמעון מתיר אלא  
 לחיצונות להשתמש עם האמצעית, אך אוסר הוא על האמצעית  
 להשתמש עם החיצונות. ועוד נחלקו רב ושמואל בשיטת חכמים,  
 שלדברי רב אף שהם אוסרים לאמצעית להשתמש עם החיצונות  
 מכל מקום הם מתירים לחיצונות להשתמש עם האמצעית, ואילו  
 לדברי שמואל סוברים חכמים ששלשון אסורות להשתמש זו עם זו.  
 הגמרא מביאה ראיה לדברי שמואל: תניא בברייתא בנותיה דרב  
 יהודה אליבא דשמואל – כפי שאמר רב יהודה בשם שמואל. וכך  
 שנינו שם, על הדין שנתבאר במשנה לגבי שלשה אנשים שישנו  
 בדרך, והיו השנים החיצונים רחוקים שמונה אמות זה מזה, והאמצעי  
 ביניהם, שהדין הוא ששני החיצונים מותרים עם האמצעי והוא מותר  
 עימם, אך החיצונים אסורים זה עם זה. ועל כך אמר רבי שמעון,  
 למי דהדר דומה, לשלש חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות גם  
 לרשות הרבים, שאם עירבו שתיים החיצונות עם החצר האמצעית,  
 אזי הדין בזה הוא שזו [החיצונה האחת] מביאה דברי מאכל מתוך  
 ביתה אל החצר האמצעית ואוכלת שם, וזו [החיצונה השניה]  
 מביאה אף היא את מאכליה מתוך ביתה אל החצר האמצעית  
 ואוכלת שם, זו [החיצונה הראשונה] מחזרת מותרת – רשאת  
 להחזיר את הבותר מסעודתה מן החצר האמצעית לתוך ביתה, וזו  
 [החיצונה השניה] רשאת אף היא להיות מחזרת את מותרתה –  
 הנותר מסעודתה, מן החצר האמצעית לתוך ביתה, אבל חכמים  
 אומרים, שלשון אסורות להשתמש זו עם זו.

מבואר מברייתא זו, שרבי שמעון מתיר לחיצונות להשתמש עם  
 האמצעית, אך אינו מתיר לאמצעית להשתמש עם החיצונות, שהרי  
 מפרש הוא בדבריו שהחיצונות מביאות את סעודתן אל האמצעית,  
 ואינו נוקט דוגמא הפוכה שהאמצעית מביאה סעודתה אל  
 החיצונות. והיינו כדברי שמואל.

עוד מבואר מדברי הברייתא, שחכמים אוסרים על שלשתן  
 להשתמש זו בשל זו, ושלא כדברי רב הסובר שהם מתירים לחיצונות  
 להשתמש עם האמצעית.

הגמרא מבארת ששמואל סובר כשיטתו לגבי דין שאמר במקום אחר:  
 ואדא שמואל לטעמיה – שמואל הסובר שאף לרבי שמעון אין  
 שתי רשויות משמשות לרשות אחת' הולך בזה כשיטתו, דאמר  
 שמואל, חצר שעומדת בין שני מבואות, כלומר, שהיא פתוחה  
 מצידה האחד למבוי אחד ומצידה השני למבוי אחר [ראו ציור],  
 ורגילים דיירי החצר לצאת ולבוא בימות החול דרך שני המבואות,  
 אזי אם עירבה אותה החצר עם שניהם – עם שני המבואות יחדיו,  
 אסורה היא להשתמש עם שניהם, לפי שהיא נמשכת אחר שתי  
 רשויות שונות, והיינו כשיטת רבי שמעון [לדברי שמואל] בשלש  
 חצירות, שהאמצעית אסורה להשתמש עם החיצונות, לפי שהן  
 מושכות אותה לשני צדדים.

ובזה סובר שמואל כשיטתו, לפי שאם היה סובר כדברי רב שרבי  
 שמעון מתיר לאמצעית להשתמש עם החיצונות, לא היה נוקט  
 להלכה לגבי חצר שבין שני מבואות שאם עירבה עם שניהם אסורה  
 עם שניהם, מאחר ששמואל סובר את הכלל 'הלכה כדברי המיקל'  
 בעירוב, ולפיכך היה לו לפסוק כדברי רבי שמעון המיקל, אלא  
 בהכרח יש ללמוד מכך שהוא סובר שאף רבי שמעון המיקל אינו  
 מתיר אלא לחיצונות להשתמש עם האמצעית, אך האמצעית

אסורה להשתמש עם החיצונות, וממילא אף בחצר שבין שני מבואות  
 הדין כן, שאם עירבה החצר עם שני המבואות אסורה היא להשתמש  
 עמהם, אך הם רשאים להשתמש עמה.

הגמרא ממשיכה לבאר את הדינים שאמר שמואל לגבי חצר שבין  
 שני מבואות: אם לא עירבה החצר עם שניהם – עם שני המבואות,  
 כלומר, שלא עירבה לא עם זה ולא עם זה, הרי היא אסורה על  
 שניהן לטלטל מחצרותיהם למבוי, לפי שיש לדיירי החצר דריסת  
 רגל במבואות אלו, ונידונים הם כדרים במבוי, ומאחר שלא עירבו  
 עמהם הרי זה גורם לבטל את העירוב שעשו דיירי המבואות לעצמם.  
 היתה באחד רגילה ובאחד אינה רגילה – היו דיירי החצר רגילים  
 לצאת ולבוא רק דרך מבוי אחד, ואילו במבוי השני אינם רגילים  
 להשתמש, ולא עירבו לא עם זה ולא עם זה, זה המבוי שרגילה החצר  
 להשתמש בו, אסור – נאסר על דייריו להוציא מחצרותיהם למבוי,  
 לפי שדיירי החצר נידונים כדרים במבוי זה, והרי לא עירבו עמם, וזה  
 המבוי שאינה רגילה להשתמש בו, מותר לדיירי המבוי לטלטל  
 בתוכו.

הגמרא מביאה דינים שאמר רבה בר רב הונא לגבי אופן זה שהיתה  
 רגילה להשתמש במבוי אחד: אמר רבה בר רב הונא, אם עירבה  
 החצר עם אותו המבוי שאינה רגילה להשתמש בו, הותר המבוי  
 שהיא רגילה להשתמש בו לעצמו, כלומר, שרשאים דיירי אותו  
 המבוי לטלטל מחצרותיהם למבוי, לפי שסילקו דיירי החצר את  
 עצמם מלהשתמש במבוי זה, ולפיכך אינם נידונים עתה כדרים בו,  
 ואינם מקלקלים את העירוב שעירבו דיירי המבוי לעצמם.

ואמר רבה בר רב הונא אמר שמואל, אם עירב רגיל לעצמו – אם  
 עירבו דיירי המבוי שהיתה אותה חצר רגילה להשתמש בו בינם לבין  
 עצמם, ולא עירבו עם דיירי החצר, וזה שאינה רגילה בו לא עירב  
 – ואילו דיירי המבוי שלא היתה החצר רגילה להשתמש בו לא  
 עירבו אפילו בינם לבין עצמם, והיא – החצר עצמה לא עירבה עם  
 אף אחד מן המבואות, אזי דוחין אותה שתיכנס ותצא בשבת זו אצל  
 אותו מבוי שאינה רגילה להשתמש בו, לפי שדיירי אותו מבוי לא  
 עירבו בינם לבין עצמם, וממילא אסורים הם בטלטול בתוך המבוי,  
 ונמצא שאין דריסת הרגל של דיירי החצר גורעת מהם כלל, אך אין  
 דיירי החצר רשאים להכנס וליצא דרך אותו מבוי שהיו רגילים בו  
 תמיד, לפי שבני אותו מבוי הניחו עירוב בינם לבין עצמם, ורשאים  
 הם לטלטל בתוך המבוי, ואם תהיה לבני החצר דריסת רגל עליהם  
 הרי הם מקלקלים את עירובם של דיירי המבוי. ובגמ' זה – ובאופן  
 כזה בופין חכמים על בני החצר שלא ינהו בלילת סודם, לילך דרך  
 המבוי שעירב ולקלקל עירובו, אלא ילכו דרך המבוי שלא עירב.

הגמרא מביאה מחלוקת בענין אדם המקפיד על עירובו: אמר רב  
 יהודה אמר שמואל, דיירי חצר שהניחו פת לצורך עירובי חצירות,  
 ואחד מהם הוא אדם המקפיד על עירובו, דהיינו שהוא מקפיד על  
 הפת שנתן שלא יאכלנה אדם מבני החבורה, אין עירובו עירוב –  
 בטל העירוב כולו. וטעם הדבר הוא, לפי שמה ששמו – כיצד נקראת  
 הפת שנותנים בני החצר, 'עירוב' שמו, כלומר, שהיו כולם שותפים  
 ומעורבים בפת זו, ולא ימחה אחד מהם בחבירו אם ירצו לאכול מן  
 הפת שנתן.

רבי תנינא אמר, אף אם אחד מבני החצר מקפיד על האחרים שלא  
 יאכלו משלו, מכל מקום עירובו עירוב, אלא שנקרא אותו אדם  
 מאנשי המקום ששמו וירידינא, שהיו ידועים בקמצנותם וצרות עינם.  
 הגמרא מביאה דין נוסף שאמר שמואל באותו ענין: אמר רב יהודה  
 אמר שמואל, החולק את עירובו אינו עירוב, כלומר, אם אספו בני  
 החצר פת מכל הדירים שם והניחוה בבית אחד בשני כלים שונים, אין  
 עירוב זה מועיל, והיינו מה הטעם שנתבאר לעיל 'מה שמו עירוב  
 שמו', שצריך שיהיה כל העירוב מעורב יחדיו בכלי אחד.

מקשה הגמרא: במאן – כשיטת מי סובר שמואל בזה, האם בבית  
 שמוא, דתניא – שהרי כך שנינו בברייתא, חמשה אנשים הורים

בחצר אחת שגביו את עירובין – שנתן כל אחד מהם פת לצורך עירובי חצירות, ונתנהו בשני כלים שונים בבית אחד, בית שמאי ואמרין אין זה עירוב, ובית הלל אמרין הרי זה עירוב. נמצא, ששמואל שאמר שעירוב שנחלק לשני כלים אינו מועיל סובר כשיטת בית שמאי, וכיצד יתכן הדבר, הרי כלל הוא בדינו שהלכה בבית הלל במחלוקתיהם עם בית שמאי.

מתרצת הגמרא: תפילו תירא – אפילו אם תאמר ששמואל סובר כבית הלל אין בכך קושיא, משום דעד כאן לא קאמרין בית הלל ה"תם – לא אמרו בית הלל שם שהחולק עירובו הרי זה עירוב, אלא באופן דמליין למא ואיתר – שמילא כלי אחד מן העירוב, ולא היה בו די מקום להניח את כל הפת, ולפיכך הוצרך בעל כרחו להניח את שארית העירוב בכלי נוסף, אבל היכא דפליגיה מיפלי, לא – אבל באופן שחילקו מתחילה מדעתו בשני כלים מודים בית הלל שאין עירוב זה מועיל, ולפיכך אמר שמואל 'החולק את עירובו אינו עירוב'.

מבררת הגמרא: ותרת לי למה לי – מדוע הוצרך שמואל להשמיענו את שני הדינים הללו, גם דין המקפיד על עירובו' וגם דין 'החולק את עירובו, הרי טעם אחד לשניהם, שצריך שיהא העירוב של כל בני החצר מעורב יחד, ולפיכך אין הוא מועיל אם מקפיד עליו או אם חילקו לשני חלקים, ואם כן די היה בכך שישמיענו את אחד מן הדינים הללו, ולמדים היינו מכך אף את הדין השני.

מבארת הגמרא: צריכי – הוצרך שמואל להשמיענו דין זה בשני אופנים, משום דאי אשמעינן ה"תם – שאם היה משמיענו רק שם לגבי המקפיד על עירובו, סבורים היינו לומר, שטעם הדבר שאין עליו שם 'עירוב' משום דקפיד – מאחר שמקפיד על אחרים שלא יאכלו מפיתו, אבל לא קאמר – אבל כאן לגבי חולק את עירובו, שאין אחד מבני החצר מקפיד על חבריו אם יאכלו מפיתו, אימא לא – סבורים היינו שאין חלוקה זו פוסלת את העירוב. ואי אשמעינן ה"תם – ואם היה משמיענו כאן לגבי החולק את עירובו, סבורים היינו לומר שרק באופן כזה העירוב פסול משום דפליגיה מיפלג – מאחר וחילקו לשני חלקים, וביטל בכך את שם 'העירוב', שהרי אינו מעורב, אבל ה"תם – אבל שם לגבי המקפיד על עירובו, שכל העירוב מונח בכלי אחד, אימא לא – סבורים היינו שאין זה פוסל את העירוב, צריכא – לכך הוצרך שמואל להשמיענו בשניהם.

הגמרא מקשה סתירה בדברי שמואל: אמר ליה רבי אבהו לרב יהודה, כבי מעצרתא – בבית הברך דבי רב זכא, ומי וכו' אמר שמואל שהחולק את עירובו בשני כלים אינו עירוב, והאמר ו-הרי אמר שמואל, שבעל הבית שמיניחין בו את העירוב של כל דיירי החצר, אינו צריך ליתן אף הוא את הפת עם שאר בני החצר. ויש לברר, מאי טעמא – מה טעם הדבר שאין צריך ליתן פת, ושלו לאו – האם אין הטעם משום דאמר – מאחר ששמואל סובר, דביני דמנח בסלא כמאן דמנח ה"תם דמי – שמאחר ומן הסתם יש לבעל הבית פת המונחת בסל שבביתו, ניתן לצרפה לעירוב יחד עם הפת של שאר בני החצר, אף שאין היא מונחת עמם בכלי אחד, ואם כן יש להקשות, מדוע החולק את עירובו בשני כלים אינו עירוב, הרי ה"תם נמי – אף בזה יש לומר, דבין דמנח בסלא כמאן דמנח ה"תם דמי – שמאחר והניח פת בסל אחר שבאותו הבית, הרי זה כאילו היא מונחת כאן עם פת העירוב של שאר דיירי החצר.

מתרצת הגמרא: אמר ליה רב יהודה לרבי אבהו, ה"תם – שם, לגבי

בית שמניחים בו את העירוב, אין הטעם שבעל הבית פטור מלהניח פת משום שיש לו כבר פת המונחת בסל שבביתו, אלא אף על פי שאין לו פת בביתו כלל אין הוא צריך להניח עירוב עם שאר בני החצר, מאי טעמא – ומה הוא טעם הדבר, משום דכולהו ה"תם דיירי – לפי שטעם הנחת הפת על ידי בני החצר הוא כדי שיהיו נידונים כאילו הם דרים בבית שהניחו בו את פיתם, אבל בעל הבית שדר שם בפועל אינו צריך להניח פת לצורך כך.

הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים כיצד מועילה הנחת פת לעירוב להתיר הטלטול באותה חצר: אמר שמואל, טעם הדבר שהנחת עירוב מצרפת את כל בני החצר לרשות אחת הוא משום קנין. כלומר, שעל ידי נתינת הפת מקנה בעל הבית שבו מונח העירוב חלק בביתו לכל דיירי החצר, ונמצא שכולם שותפים בבית ובחצר ששבינו, ולפיכך מותר לטלטל מן הבתים לחצר, שאין כאן אלא רשות אחת בלבד.

ואם תאמר – ואם תקשה, מפני מה אין דיירי החצר קונין חלק באותו הבית פנתינת מנח של כסף, ומה הטעם שתיקנו חכמים ליתן פת בדווקא, התיירז הוא, מפני שמעשה כסף אינה מצויה אצל בני אדם בפערי שפירות, ונמצא שפעמים לא יוכלו לערב מחמת חסרון המעות, ועל כן תיקנו חכמים שיערבו על ידי נתינת פת המצויה בבתים.

מקשה הגמרא: היכא דעירב מיהו לקני – באופן שעירב אדם על ידי נתינת מעות צריך היה שיועיל העירוב מכל מקום, שהרי קונה הוא חלק באותה דירה, ומה טעם אמרו חכמים לקנות דווקא בפת ולא במעות.

מתרצת הגמרא: גזירה – גזור חכמים שלא תועיל נתינת מעות, משום שחששו שמא יאמרו שנתינת מנח כסף היא עיקר העירוב, ולא ידעו שאפשר לערב אף בפת, וזמנין דלא שכיח מנח – ולעיתים לא יהיו מעות מצויות בידם, ולא אתי לאיערובי בפת – ולא יערבו בפת, ואתי עירובי לאיפקוללי – ועל ידי כך יהיה קילקול, שתשתכח תורת עירוב משראל.

הגמרא מביאה את דעת החולק בזה: ר"ה אמר, טעם הדבר שהנחת עירוב מצרפת את דיירי החצר לרשות אחת הוא משום דירה. כלומר, שעל ידי נתינת הפת באחד הבתים שבחצר נידונים הכל כאילו דרים הם באותו הבית, לפי שדרך האדם לדור במקום שבו הוא מניח את פיתו, ומבטל את דירתו שבחצר לדירה זו, ונמצא שהכל דרים ברשות אחת, ולפיכך רשאים הם לטלטל בה.

מבררת הגמרא: מאי בינייהו – מה חילוק יש להלכה בין שיטת שמואל הסובר 'עירוב משום קנין', לשיטת רבה הסובר 'עירוב משום דירה'.

מבארת הגמרא: איכא בינייהו – יש חילוק ביניהם לענין שלשה דברים. האחד, האם ניתן לערב על ידי נתינת כלי. לדעת הסובר 'עירוב משום קנין' ניתן לעשות בכלי 'קנין סודר', כדרך שאר קניינים, אך לדעת הסובר 'עירוב משום דירה' אי אפשר לערב אלא בפת, שכן אין אדם דר אלא במקום פיתו ולא במקום כליו.

החילוק השני ביניהם הוא לענין עשיית עירוב על ידי הנחת פת, שיש בה כדי מוזן שתי סעודות, והיא פחות משונה פרומה, שלדעת הסובר 'עירוב משום קנין' אי אפשר לעשות קנין על ידי פת שאין בה שזה פרוטה, אך לדעת הסובר 'עירוב משום דירה' די בכך שיש בה כדי מוזן שתי סעודות.

# עירובין דף מט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שישי) קעג

במקומו, ויש לו רשות לילך משם אלפים אמה ללך רוח.  
המשנה מביאה מחלוקת תנאים כיצד מודדים אלפים אמה לכל רוח:  
אלפים אמה אלו עגולות הן, כלומר, שדנים כאילו יש עיגול של  
אלפים אמה לכל רוח מסביב למקום שבתתו, אלו דברי רבי חנינא  
בן אנטינוס. וחקמים אומרים, אלפים אמה אלו מרובעות הן,  
במקל מרובעת – כמו לוח מרובע, דהיינו, שדנים כאילו יש ריבוע  
של אלפים אמה לכל צד מסביב למקומו, כדי שיהיה נשבר לוויית  
– כדי שיריח בזה את הפינות של המרובע, דהיינו, שיוכל ללכת  
באלכסון יותר מאלפים אמה, שמאחר והוא רשאי לילך אלפים  
אמה באמצע הריבוע, נמצא שיש לו רשות לילך באלכסונו אלפים  
ושמונה מאות אמה, אבל העיגול אין לו פינות, ונמצא שלעולם אינו  
רשאי לילך אלא אלפים אמה בדיוק [ציור ב 8].  
המשנה מביאה מחלוקת תנאים מי רשאי לערב על ידי הילוך רגליו  
בלא נתינת פת: וזו היא שאמרו חכמים העני מערב רגליו. כלומר,  
באופן כזה שאדם מהלך בדרך ואין עמו פת, ונידון הוא עתה כעני,  
בזה אמרו חכמים שרשאי לקבוע שבתתו על ידי הילוך רגליו, ואינו  
צריך להניח שם פת.  
אמר רבי מאיר, אנו אין לנו – אין אנו סוברים דין זה של עירוב  
ברגל אלא במהלך בדרך הנידון אלא אדם הנמצא בביתו אינו  
רשאי לקבוע שבתתו ברגליו, אלא חייב להניח פת.  
רבי יהודה אומר, אחר עני ואחר עשיר – דין קביעת שבתתו על ידי  
הילוך ברגל נאמר בין עני ובין עשיר, ולא אמרו חכמים להיות  
מערכין בפת אלא כדי להקל על העשיר שלא יצא ויערב רגליו.  
כלומר, חכמים הקילו על אדם שיש לו פת, שאינו חייב לילך ברגליו  
למקום שבו הוא חפץ לקבוע שבתתו, אלא יכול לשלוח שליח שיניח  
עבורו שם פת, ובכך יקנה שבתתו, אך אם הוא רוצה לילך ולקבוע  
שבתתו ברגליו רשאי לעשות כן, ואינו צריך להניח שם פת.

## נמרא

הגמרא מבררת את כוונת דברי המשנה 'לא אמר כלום' מאי – מה  
היא כוונת המשנה שאם אמר אדם על אילן או גדר 'שבתתי תחתיו,  
לא אמר כלום'. מביאה הגמרא מחלוקת אמוראים בענין זה: אמר  
רב, כוונת דברי המשנה היא שלא אמר כלום כל עיקר – שלא  
הועילו דבריו כלל, דאפילו לתחתיו של אילן לא מצי ארזל – שאינו  
רשאי לילך אפילו עד תחת נופו של האילן, אלא אסור לו לזוז  
מארבע אמות שעומד בהם. שכן במקום עמידתו אינו קונה שבתתו,  
לפי שעקר את דעתו מלקנות בו את שבתתו, שהרי חפץ היה לקנות  
שבתתו תחת האילן, ואילו תחת האילן אינו קונה שבתתו מאחר ולא  
בירר את ארבע האמות שהוא חפץ לשבות בהן, ונמצא שאין לו  
שבתתו כלל, ואינו רשאי לילך אלא ארבע אמות לכל רוח ממקום  
עמידתו.  
ושמואל אומר, כוונת דברי המשנה 'לא אמר כלום' היא שאינו  
רשאי לילך עד לביתו, שלענין זה לא הועילו דבריו, אבל לתחתיו  
של אילן מצי ארזל – רשאי הוא לילך, לפי שקנה שם שבתתו. וטעם  
הדבר שאינו רשאי לילך לביתו, אף שקנה שבתתו תחת האילן,  
משום שנעשה לו תחתיו [ורחב נופו] של האילן חסר נמל, כלומר,  
מושך אותו לשני צדדים, שאם בא למדוד את תחומו מן הצפון –  
מצידו הצפוני של האילן הפונה לצד ביתו, כדי שיוכל לילך משם  
אלפים אמה נוספות עד לביתו [וציור ג], מודדין לו מן הדרום של  
האילן, כלומר, אומרים לו שמא קבעת את שבתתך בחלקו הדרומי  
של האילן, בארבע אמות הראשונות הנוטות לצד מקום עמידתך,  
ומשם עד ביתך יש יותר מאלפים אמה [וציור ד], ולפיכך אינך רשאי  
לילך לביתך בשבת. ואם בא למדוד את תחומו מן הדרום – מצידו  
הדרומי של האילן, הפונה לצד המקום שבו היה עומד בשעת כניסת  
השבת, וחפץ הוא עתה לחזור לאחוריו מעט [וציור ה], מודדין לו מן  
הצפון, כלומר, אומרים לו שמא קבעת את שבתתך בצידו הצפוני  
של האילן, שהוא במרחק אלפים אמה בדיוק ממקום עמידתך עתה  
[וציור ו], ונמצא שאינך רשאי לשוב לאחורייך אפילו אמה אחת.

והחילוק השלישי ביניהם, הוא לענין אדם השולח פת ביד קמן לערב  
עבורו עירובי חצירות, שלדעת הסובר 'עירוב משום קנין' אין שליחות  
הקטן מועילה, שהרי אינו יכול לקנות ולהקנות, אך לדעת הסובר  
'עירוב משום דירה' מועיל העירוב, כיון שעל ידי העירוב בפת נידון  
השולח כאילו הוא דר באותו הבית, והקטן אינו פועל כאן מאומה.  
הגמרא מקשה על שיטת שמואל ורבה: אמר ליה אביי לרבה,  
לדידך קשיא ולשמואל קשיא – בין לשיטתך שסובר אתה 'עירוב  
משום דירה', ובין לשיטת שמואל הסובר 'עירוב משום קנין' יש  
להקשות, הא תניא – הרי שנינו בברייתא, חמשה שגבו את עירובן  
– חמשה אנשים הדרים בחצר אחת, וגבו מכל אחד מהם פת לעירוב  
והניחוהו באחד הבתים שבחצר, ועתה חפצים הם לערב עם דיירי  
חצר אחרת, כדי שיוכלו לטלטל מחצרם אל החצר האחרת, והדין  
בזה הוא שצריכים לטול את העירוב שהניחו בבית שבחצרם  
ולהניחו בבית שבחצר האחרת, אזי פשה מוליכין את עירובן  
למקום אחר – לחצר האחרת, אין צריך שיתנו כולם פת לצורך כך,  
אלא אחד מוליך לבולן – נותן פת משלו בשביל כולם. ולכאורה יש  
לתמוה, כיצד מועיל העירוב עבור כולם, הרי לשיטת שמואל  
ש'עירוב משום קנין' הוא ניהו דקא קני ותו לא – נמצא שרק אותו  
אדם הנותן את הפת הוא הקונה חלק בחצר האחרת, אך שאר הדרים  
עמו באותה חצר לא עשו קנין כלל, וכן לשיטתך שעירוב משום  
דירה' יקשה, הוא ניהו דקא דיייר ותו לא – הרי רק אותו אדם הנותן  
פת לצורך עירוב לחצר האחרת נידון כאילו דר בה, ואילו האחרים  
הדרים עמו בחצר אינם דרים בחצר האחרת כלל.  
מתרצת הגמרא: אמר ליה רבה לאביי, לא לדידי קשיא ולא  
לשמואל קשיא – אין זו קושיא לא לשיטתי ולא לשיטת שמואל, לפי  
שהכל סוברים דשליחות דכולהו קא עבדי – שאותו אדם מניח את  
העירוב בשליחות כל אלו הדרים עמו בחצר, ולפיכך, בין אם 'עירוב  
משום קנין' ובין אם 'עירוב משום דירה' מועילה שליחותו לקנות או  
לקבוע דירה עבורם בחצר האחרת.

הגמרא מביאה פסק הלכה בענין מחלוקת חכמים ורבי שמעון בשלש  
חצירות: אמר רבה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב, תלכה ברכי  
שמעון, לגבי שלש חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים,  
שהאמצעית מותרת להשתמש עם החיצונות וכן החיצונות עם  
האמצעית, ורק השנים החיצונות אסורות להשתמש זו עם זו.

## משנה

משנה זו מפרשת את דינו של אדם הקובע שבתתו במקום מרוחק על  
ידי אמירה: מי שפא בדרך בערב שבת, וחשבה לו – היה היום עומד  
להחשיך, ויהי מפיץ אילן או גדר [חומת אבנים] הנמצאים במרחק  
אלפים אמה ממקום עמידתו, ומן האילן או הגדר ועד לביתו יש  
אלפים אמה נוספות. ואמר אותו אדם הריני קובע את שבתתי  
תחתיו – תחת נופו של האילן, כדי שאוכל לילך ממנו והלאה  
אלפים אמה ולהגיע לביתי בשבת, לא אמר כלום – אין אמירתו זו  
מועילה, לפי שלא בירר את ארבע האמות של מקום שבתתו, שהרי  
נופו של האילן רחב יותר מארבע אמות.  
ואם אמר הריני קובע את שבתתי בעיקר – במקום שבו עומד גזע  
האילן, קנה שם שבתתו, מאחר שבירר את המקום המדויק שהוא  
חפץ לשבות בו, ורשאי להיות מהלך לאחר כניסת השבת במקום  
שבו עומדות רגליו עתה ועד עיקרו של האילן אלפים אמה, וכן  
להמשיך ללכת בעיקרו של האילן ועד לביתו אלפים אמה נוספות,  
לפי שמקום שבתתו הוא בעיקרו של האילן, ויש לו משם אלפים  
אמה לכל רוח, ונמצא שרשאי הוא להיות מהלך משחשיכה –  
לאחר החשיכה, ארבעת אלפים אמה, ממקום עמידת רגליו ועד  
לביתו [וציור א 8].

ואם אינו מפיץ אילן או גדר העומד במרחק אלפים אמה, אי שנינו  
בקי בתלכה, ולפיכך אינו יודע שיוכל לקבוע שבתתו במקום מסוים  
הרחוק אלפים אמה ממקום עמידתו, ואמר הריני קובע את שבתתי  
במקומי – במקום שבו אני עומד עתה, וזה לו מקומו – קנה שבתתו